

מתורת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א

מתוך שיעורו השבועי בישיבת ארחות תורה • פרשת ויקרא תשפ"ה

אדם כי יקריב מכס קרבן לה' (א'. ב')

במדרש (שוחר טוב) הביא ע"ז את הפסוק ימינו כצל עובר (ע"פ תהילים קמ"ד. ד'), ומובא בשם הגר"ח דהביאור בזה דהנה איתא בנדרים (דף י.) דהמקדיש קרבן יאמר קרבן לה', ולא לה' קרבן, משום דחיישינן שאם יאמר לה' קרבן שמא יתחיל לה' ולא יגמור, ונמצא שהוציא שם שמים לבטלה, ועפ"ז מבואר היטב מה שהביא המדרש כאן את הפסוק ימינו כצל עובר, דמשום דשמא ימות באמצע שיקדיש ועי"ז יוציא שם שמים לבטלה, לכן תקנו לומר קרבן לה'.

מן הבהמה (שם)

פירש רש"י להוציא את הרובע ואת הנרבע. איתא בעבודה זרה (דף מז.) דבעיברו ולבסוף נרבעו דברי הכל לא חשיב שינוי, וכתב הקצוה"ח (סי' שני"ד סק"א) דמוכח כשיטת הרמב"ם (פ"א מגניבה הלי"ב) דלידה לא חשיב שינוי בגזלן, אמנם באמת מצינו אופנים דהוי שינוי בגזלן ולא בנרבע, וכגון מה שכתב בתורי"ד (י"ג), דטלה ונעשה איל לא הוי שינוי באתן, [ועיין במכתב ממרן הקה"י שנדפס בספר עבודת מתנה], וכן לגבי חמץ שעבר עליו הפסח הוי שינוי בגזלן, ומסתבר דבקרבן לא חשיב שינוי, ונראה הגדר בזה דהשינוי הוא ביחס לשווי הממוני ולא ביחס לחפצא, ובזה יבואר מה שכתבו תוס' ב"ק (דף סה. ד"ה הם) דשינוי באתן תלוי בדעת בני אדם לשם מה נתנו האתן, והיינו דחשיב שינוי ביחס לממון.

מן הבקר (שם)

פירש רש"י להוציא את הנעבד, והנה קיי"ל דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, אמנם לגבי נעבד שיטת הרמב"ם (פ"ד מאיסורי מזבח הלי"ו) כהירושלמי דאף בשל חבירו נאסר, וכן מזבח שנעבד נאסר אף אם נעבד ע"י אדם שאינו שלו, והטעם בזה משום דנעבד הוא מציאות שהוא מאוס לגבוה, ויש לעיין דלפי זה אם יעבוד את כדור הארץ, וכי כל עפר העולם יאסר, ולא יהיה אפשרות לעשות מזבח, ובפשטות נאסר גם במחובר אף שאינו שלו, אמנם יש חולקים ודעתם דבמחובר נעבד נאסר רק בשלו, ולדבריהם לא קשה דבכה"ג שעבד את כדור הארץ אינו נאסר משום שאינו שלו, ועיין באו"ש (שם) מה שכתב בזה.

אל פתח אהל מועד (א'. ג')

פירש רש"י מטפל בהבאתו עד העזרה, ובחולין ובמעילה פירש רש"י דכשהביאו לעזרה נפטר מחובתו, וצ"ב דהא עדיין לא קיים הנדר, וכתב באבי עזרי דהכוונה שנפטר משעבוד נכסים, אמנם בתוס' בזבחים (דף ד. ד"ה וישנן) מבואר דיש שעבוד נכסים גם לאחר שהובא לעזרה.

וסמך ידו (א'. ד')

במנחות (דף צג.) דרשינן בני ישראל סומכים ואין עכו"ם סומכים, ועוד ילפינן שם קרבנו ולא קרבן עכו"ם, והקשו תוס' (דף סא: ד"ה מצינו) למה לי תרי קראי, ותירצו דקרבנו איצטריך דלא תימא שיסמוך ישראל בשבילו, והשפת אמת תירץ דנפק"מ בגר שנתגייר לאחר שהקדיש את הקרבן, דהסמיכה נעשית ע"י ישראל, ומ"מ נתמעט משום דהוי קרבן עכו"ם.

והנה בתוס' כתבו דילפינן אשה מגוי שאין אחר סומך בשבילה, וצ"ע דלכאוי רק בקרבן גוי אפשר לומר דהוא מין קרבן שפטור מסמיכה, אבל בקרבן של אשה לכאוי אין חילוק בסוג הקרבן ורק הגברא פטור, וצ"ל דהגדר הוא שכשהגברא מופקע מפרשת סמיכה גם קרבנו הופקע, [וכעין שכתב הגר"י לענין תמורה], ולפי זה נראה דאם הגברא יוכשר גם הקרבן יוכשר, וכמו דנראה

פשוט דאם אשה תהפך לאיש יהיה קרבנה טעון סמיכה, [ואת"ל דעבד כאשה לענין זה, משכח"ל בעבד שנשתחרר], ולכן לא תירצו תוס' כהשפת אמת.

ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים (א'. ה')

פירש רש"י מקבלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר ע"כ. איתא בברכות (דף לא:.) שעלי חיפש כהן לשחוט, ושמואל אמר לו שאפשר בזר, ודן אותו למורה הלכה בפני רבו, והקשו דהא כיון דכהן שלא בשעת עבודה לדעת הרמב"ם אסור ללבוש בגדי כהונה שיש בהם שעטנז, א"כ בשחיטה כיון שכשרה בזר אי"ז שעת עבודה, ואסור ללבוש בגדי כהונה, וא"כ שמואל היה מוכרח לומר כן לעלי כדי לאפרושי מאיסורא, כמבואר בעירובין (דף סג.) דלאפרושי מאיסורא מותר להורות בפני רבו, ויש שתירצו דאף דשחיטה כשרה בזר, מ"מ כיון שהכהן שוחט הו"ל שעת עבודה, (מובא בשם הגר"ח שמואלביץ זצ"ל).

ולפ"ז כשכהן שוחט עם בגדי כהונה יצטרך קידוש ידים ורגלים, דאל"כ אין זה עבודה ועובר על איסור כלאים, ויל"ע בזה מהא דמבואר ביומא (דף לו.) דהוצרכו י"ב דדין לכיור לצורך י"ב כהנים העוסקים בתמיד, ומוכח דהשוחט אין צריך קידוש ידים ורגלים ולא חשיב עבודה, ולהנ"ל הרי בכה"ג ששוחט הכהן צריך קידוש ידים ורגלים.

ובמלבי"ם בארצות החיים (הלכות ציצית אר"י סי' י"ח סק"א) תירץ ע"פ מה דאיתא ביומא (דף כה:.) פלוגתא אם השוחט מקבל את הדם או הזורק, והטעם דמ"ד דהזורק מקבל משום דאם היה השוחט מקבל הא כיון דשחיטה שייך בישראל, חיישינן שהישראל שישחוט יקבל את הדם, וא"כ עלי שסבר דגם בשחיטה בעינן כהן, א"כ ודאי דס"ל דהשוחט מקבל את הדם, דהא אין חשש שהישראל יקבל, דהא אסור לו גם השחיטה, ומעתה אין איסור כלל בלבישת הבגדי כהונה כיון שהוא מקבל את הדם, וצריך ללבוש הבגדים לצורך קבלה, ולהכי לא שייך בזה אפרושי מאיסורא.

אשה ריח ניחוח לה' (א'. ו')

הרמב"ן הביא מה שכתב הרמב"ם במורה נבוכים בטעם הקרבנות, דהוא משום שהגויים עבדו לבהמות התיקון לזה הוא להשתמש בבהמות להיפך להקריבם לה', והקשה הרמב"ן דאדרבה בזה מתחזק כח העבודה זרה שזובחים אותו לשם הנכבד, ולכן ביאר הרמב"ן דהקרבנות הם נגד האדם, שראוי לו שיעשה לו כן לולא חסד הבורא ע"ש.

ונפש כי תקריב (ב'. א')

פירש רש"י לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו. והנה קיי"ל דמנחה אינה באה בשותפות (מנחות דף ה.), ונראה לבאר דכשמביא מממונו לקב"ה שייך להביא בשותפות, אבל כשמביא את נפשו לא שייך שותפות.

ושחטו פתח אהל מועד (ג'. ב')

בזבחים (דף נה:.) ילפינן ששלמים ששחטן קודם שנפתחו דלתות ההיכל פסולים, שנאמר ושחטו פתח אהל מועד, בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול, ומבואר דבעינן דוקא דלתות היכל פתוחות, ולא סגי במה שדלתות האולם פתוחות.

וצ"ב דאיכא מ"ד (זבחים דף נט.) דהאולם וההיכל קדושה אחת הם, וא"כ מ"ט לא סגי כשדלתות האולם פתוחות, וביותר קשה דאיתא בגמרא שם דהשוחט מן הצד ורואה פני האולם כשרה, ולא אמרינן דנפסל משום דאין רואה פני ההיכל.

ובספר אהלי חיים (בזבחים ט) כתב דאיכא דין פתח אוהל מועד, ומשום הכי כשסוגר קצת מפתח אוהל מועד כבר אין ע"ז שם פתח אוהל מועד, וחזינן שיש דין לקיים קרא כדכתיב, ואפילו אם נימא דמיעוט פתוח מועיל, מ"מ ברוב ודאי פסול, וא"כ אם עכ"פ ההיכל שהוא עיקר סגור, בודאי לא סגי ופסול.

ולקח הכהן המשיח מדם הפר (ד. ה')

בזבחים (דף כה): ילפינן מכאן דאם נעשה בעל מום לפני קבלה פסול, דצריך שלקחת הדם תהיה מפר שלם, וכתב בשיטמ"ק ובגרעק"א דהוא הדין בהולכה צריך שיהא הפר שלם דמתפקא בלשון קבלה, ויל"ע דא"כ בתחילת זריקה דחשיב נמי הולכה נמי ניבעי פר שלם, וא"כ הא דקיי"ל דם אע"פ שאין בשר צריך לומר דמירי ככה"ג שנאבד הבשר לאחר תחילת זריקה, [שו"ר שעמד בזה רשכבה"ג מרן הגר"ד לנדו שליט"א].

שתי תורים או שני בני יונה לה' אחד לחטאת ואחד לעולה (ה. ז')

באבן עזרא ביאר הא דבבהמת חטאת לא מביא שנים, משום דבהמת חטאת איכא חלק האימורין לגבוה, וחלק הבשר להדיוט, משא"כ בעוף שכולו נאכל משום הכי מביא עוד אחד לה' כנגד האימורין.

ואחי הגר"א שליט"א העיר, דבגמ' בכריתות (דף ט.) מבואר דגר מביא או בהמה לעולה או קן לעולה, ופריך בגמ' דיביא פרידה אחת, ומשני שלא מצינו בכל התורה כן, מבואר דזהו הלכה בעופות שצריך שנים, וא"כ מה הוקשה לאבן עזרא למה מביא ב' עופות, ואין להקשות דמ"מ יביא שתי חטאות, דהא לא קשה מידי כיון דלחובתו סגי באחד, ורק משום דבעי קן צריך להביא שנים, וממילא השני קרב עולה כיון שהוא בא רק להשלים הקן ולא לכפרה. [ובאמת דהגר"ז יסד דעוף לעולם נחשב רק חצי קרבן, ומשום הכי בעינן להביא עוד עוף].

והנה בגמ' בחולין (דף כ"ב) יש הו"א דעולת העוף תהיה כשירה בלילה, ותמהו דהא כל העבודות בעינן יום ומאי ס"ד דיוכשר בלילה, ובשו"ת הרשב"א (ח"א סי' רע"ו) נשאל בזה, וכתב דהגירסה משובשת היא ויש למוחקה.

אמנם האו"ש (פ"ז ממע"ש הלי"ג ועיי"ש במילואים) תירץ ע"פ דברי האבן עזרא הנ"ל, דכיון דהעולה כנגד האימורין ס"ד דכיון דהאימורין כשרין בלילה ה"נ העולה, [ובהקדמה לספר מקור ברוך כתב שפעם ראו את האו"ש זצ"ל שמח מאוד, ואמר שנתחדש לו עכשיו החידוש הנ"ל, וכשנתנמנם ראה בחלמו שבפמליא של מעלה יושבים כל גדולי עולם ומשוחחים ביניהם שחסר עתה בעולם מי שיכוין לאמיתתה של תורה, ועמד הרשב"א ואמר שיושב רב אחד ולומד וכיון אל האמת יותר ממני].

דברי חיזוק לימי בין הזמנים מרבנו ראש הישיבה שליט"א

במעמד סיום מסכת בבא מציעא בישיבה"ק בסיום זמן חורף תשפ"ה

ב"ה סיימו את הזמן בפרק הבית והעליה, אבל צריך לזכור שעדיין לא סיימנו את המסכת, זה דבר שקצת לא הורגלנו בזה, שחסר לנו בשנים אוחזין את הסוגיות של שטרות, שבת, סוגיות חמורות, וכמובן שכל אחד ישתדל להמשיך את הזמן, זה חסר בכל הפרק בכל ידיעת התורה בלי הסוגיות האלה, ואולי בשביל זה יש בין הזמנים גם להספיק לחזור וגם להשלים את החסר. הגמ' אומרת בב"ב כשבן אדם רוצה לעשות חזקה של שלש שנים צריך לאכול שלש שנים רצופים, אם הוא מפסיק באמצע זה לא חזקה כי זה לא דרך בעלים, (יש גם עוד טעמים) גם בתורה בן אדם שרוצה להיות תורה דיליה צריך שיהיה בלי הפסק גם בבין הזמנים.

[יש מקומות אולי שזה אתרא דמוברי באגי, אבל אצלינו זה לא ככה,] כדי לזכות לקנות לתורה צריך כמובן שיהיה המשך רציפות גם בבין הזמנים, אנחנו אומרים בסיום מודים אנחנו לך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות, יש פה הערה, בהגדה של פסח מתחילים אילו הוציאנו ממצרים ולא קרע לנו את הים דיינו דיינו, עד שמגיעים לזה הכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו בית הבחירה, שאדם מודה שלב אחרי שלב, ופה אנחנו מודים ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות בלי כמה שלבים, ולכאן יש באמצע עוד הרבה דברים, והתשובה כפי הנראה [היום יותר מבינים את זה] שאין באמצע עוד דברים, או שאחד נמצא מיושבי בית המדרש או מיושבי קרנות, אם אחד הוא לא בבית המדרש, זה מביא את האדם להיות יושבי קרנות, לכן אין ספק שגם בימי בין הזמנים צריך להיות מיושבי ביהמ"ד והיום איכשר דרא, כשאנחנו היינו בישיבה לא היה כאלו דברים שבת המדרש מלאים, ובכל מקום יש מסגרות יש סדרים ויש שיעורים, זה מאד מקל על סדרי הלימוד בבין הזמנים, כמובן שכל אחד יראה לעצמו למצוא איזה מסגרת מתאימה כדי שהזמן לא יילך לאיבוד. וגם צריך מאד להקפיד, כפי שבזמן מתפללים מסודר כמו שצריך, אין סיבה שבבין הזמנים התפילה לא תהיה בצורה מסודרת, יש זמנים שונים... אבל צריך להתפלל בצורה מסודרת, אחד הבוגרים שלנו שהיום כבר מרביץ תורה, הזכיר שאמרנו לפני הרבה שנים שמנחה ומעריב כדאי להתפלל בזמן ולא לחכות עד חמש דקות לפני השקיעה ולא עד לפני חצות, צריך להתפלל בזמן, ואמרנו גם סברא כשאדם מתפלל מעריב הוא מבקש בשמונה עשרה חננו מאיתך דעה בינה והשכל, אם אתה מתפלל בתחילת הערב יש לך תפילה על כל הערב כמה שעות של לימוד עם תפילה, אבל אם אתה מתפלל חמש דקות לפני חצות הפסדת את התפילה על הערב. [וסיפר שבחור אחד אמר שהוא מכוון בסלח לנו אז עדיף לו בסוף הלילה, אמרנו לו שכל אחד תלוי איפה שהוא אוחז באמת.]

צריך להשלים מה שחסר, כל אחד יש לו שאיפות לעלות לגדול, באמת בזמן הזה היה הרבה הרבה עמל התורה, א"א לתאר את החודשים האחרונים כמה עמל התורה שהיה, חבל שלא להמשיך את זה, הקב"ה יעזור שלכולם יהיה ס"ד וינצלו את הבין הזמנים ויהיה חג כשר ושמח בעז"ה.

ברכת מזל טוב נשגר קמיה ידידינו הרה"ג רבי שמעון שניידר שליט"א תלמיד מובהק לרבנו שליט"א

אשר טורח למען תורת רבינו שליט"א ובפרט בהוצאת הגליון השבועי,

לרגל הולדת בתו בשעט"מ, יהי רצון שיזכה לגדלה לחופה ולמעש"ט

לתרומות והערות ולקבלת הגיליון 055-7609999 ובמייל - RS244244@gmail.com